

6. Kolomoiets T.O. (2011). Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine]. Akademichnyi kurs: pidruchnyk. K.: Yurinkom Inter. 576 p. [in Ukrainian].
7. Kontseptsiiia rozvytku systemy nadання administratyvnykh posluh orhanamy vykonavchoi vlady [The concept of development of the system of providing administrative services by executive authorities]: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.12.2006 № 90-r [in Ukrainian].
8. Krylov G.A. (n.d.). Etimologicheskii onlain-slovar [Etymological online dictionary]. URL: <https://lexicography.online/etymology/krylov/%D0%BF/%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BC%D0%B5%D1%82> [in Russian].
9. Lipentsev A.V., Zhuk Yu.M. (2015). Administratyvni posluhy v Ukraini: poniattia ta sutnist [Administrative services in Ukraine: concept and essence]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*. Vyp. 42. pp. 140–149 [in Ukrainian].
10. Ozhegov C.I. (n.d.). Tolkovy onlain-slovar [Online explanatory dictionary]. URL: <https://lexicography.online/explanatory/ozhegov/>. [in Russian].
11. Plakyda S.I. (2013). Sutnist poniattia «posluha»: teoretychni aspekty [The essence of the concept of «service»: theoretical aspects]. *Innovatsiina ekonomika*. № 6. pp. 241–243 [in Ukrainian].
12. Pro administratyvni posluhy [About administrative services]: Zakon Ukrainy vid 06.09.2012 № 5203-VI [in Ukrainian].
13. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro terytorialnyi servisnyi tsentr MVS [On approval of the Regulations on the territorial service center of the Ministry of Internal Affairs]: nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 29.12.2015 № 1646. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2016. № 12. st. 526 [in Ukrainian].
14. Pro zakhyst prav spozhyvachiv [On consumer protection]: Zakon Ukrainy vid 12.05.1991 № 1023-XII [in Ukrainian].
15. Pro zakhody shchodo uporiadkuvannia administratyvnykh posluh [On measures to streamline administrative services]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.07.2009 № 737 [in Ukrainian].
16. Pro publichni zakupivli [On public procurement]: Zakon Ukrainy vid 25.12.2015 № 922-VIII [in Ukrainian].
17. Telytska V.A. (2011). Teoretyko-metodolohichni pidkhody do vyznachennia poniattia ta sutnosti administratyvnykh posluh, yaki nadaiutsia orhanamy mistsevoi vlady [Theoretical and methodological approaches to defining the concept and essence of administrative services provided by local authorities]. *Naukovi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia*. Serii : Upravlinnia. Vyp. 4. pp. 484–493 [in Ukrainian].
18. Tymoshchuk V.P. (2012). Administratyvni posluhy [Administrative services]: posibnyk. K.: TOV «Sofia-A». 104 p. [in Ukrainian].
19. Tsvik M.V., Petryshyn O.V., Avramenko L.V. ta in. (2009). Zahalna teoriia derzhavy i prava [General theory of state and law]: pidruchnyk; za red. M.V. Tsvika, O.V. Petryshyna. Kharkiv: Pravo. 584 p. [in Ukrainian].
20. Chmylenko F.O., Zhuk L.P. (2014). Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen [Methodology and organization of scientific research]: posibnyk. D.: RVV DNU. 48 p. [in Ukrainian].
21. Shpektorenko I.V., Borodin Ye.I. (2018). Struktura ta metodolohiia upravlinskoi diialnosti [Structure and methodology of management]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*. Vyp. 3. pp. 46–52 [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.18>

PAŃSTWOWA REJESTRACJA OSÓB FIZYCZNYCH-PRZEDSIĘBIORCÓW JAKO PROCEDURA ADMINISTRACYJNA

Alexander Kolotilov

student Naukowo-Badawczego Instytutu Prawa Publicznego (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-3292-9717

e-mail: AlexKolotilo77@ukr.net

Adnotacja. Artykuł poświęcono badaniu instytucji rejestracji państwowej podmiotów gospodarczych i określeniu jej przynależności branżowej. Przeanalizowano pojęcie „rejestracji państwowej” w literaturze referencyjnej, doktrynie prawnej i ustawodawstwie Ukrainy. Stwierdzono, że analizowana koncepcja, choć nie charakteryzuje się jednolitością poglądów naukowców, jednak przy jej definiowaniu głównym znakiem jest oficjalne uznanie legalności niektórych faktów, powstanie lub ustanie praw i obowiązków, utrwalenie statusu prawnego osoby fizycznej lub prawnej. Podkreślono, że rejestracja państwowa podmiotów gospodarczych jest ważnym elementem administracyjno-prawnej regulacji działalności gospodarczej, łączącej współzależne cechy metody prawnej, formy prawnej i procedury administracyjnej. Jako metoda prawna rejestracja państwowa polega na uznaniu przez państwo faktu powstania podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą, ustania jego działalności lub zmiany statusu prawnego z jednoczesnym pisemnym utrwaleniem takiego faktu w Jednolitym Rejestrze Państwowym. Jako forma prawna rejestracja państwowa znajduje przejaw w akcie administracyjnym organu rejestrowego, za pomocą którego do rejestru państwowego dokona się odpowiedniego wpisu osoby fizycznej lub prawnej.

Słowa kluczowe: postępowanie administracyjne, rejestracja państwowa, osoba fizyczna-przedsiębiorca, postępowanie administracyjne, akt administracyjny.

STATE REGISTRATION OF INDIVIDUAL ENTREPRENEURS AS AN ADMINISTRATIVE PROCEDURE

Alexander Kolotilov

Applicant

Research Institute of Public Law (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-3292-9717

e-mail: AlexKolotilo77@ukr.net

Abstract. The article is devoted to the research of the institute of state registration of business entities and determination of its branch affiliation. The concept of “state registration” in the reference literature, legal doctrine and legislation of Ukraine is analyzed. It is concluded that the analyzed concept, although not characterized by the views of scientists, but in its definition the main feature is the official recognition of the legality of certain facts, the emergence or termination of rights and obligations, consolidating the legal status of a natural or legal person. It is emphasized that the state registration of business entities is an important element of administrative and legal regulation of entrepreneurial activity, which combines the interdependent features of the legal method, legal form and administrative procedure. As a legal method, state registration is the recognition by the state of the fact of occurrence of a business entity, termination of its activity or change of legal status with simultaneous written fixation of such fact in the Unified State Register. As a legal form, state registration is manifested in the administrative act of the registration body, by means of which the relevant entry about a natural or legal person is made in the state register.

Key words: administrative procedure, state registration, natural person-entrepreneur, administrative case, administrative act.

ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ ЯК АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

Олександр Колотілов

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-3292-9717

e-mail: AlexKolotilo77@ukr.net

Анотація. Стаття присвячена дослідженню інституту державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності й визначенню його галузевої належності. Проаналізовано поняття «державна реєстрація» в довідниковій літературі, правовій доктрині та законодавстві України. Зроблено висновок, що аналізоване поняття хоча й не характеризується усталеністю поглядів науковців, однак при його визначенні основною ознакою виступає офіційне визнання законності певних фактів, виникнення або припинення прав та обов'язків, закріплення правового статусу фізичної або юридичної особи. Акцентовано, що державна реєстрація суб'єктів господарювання є важливим елементом адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності, що поєднує взаємозалежні ознаки правового методу, правової форми й адміністративної процедури. Як правовий метод державна реєстрація полягає у визнанні державою факту виникнення суб'єкта підприємницької діяльності, припинення його діяльності або зміни правового статусу з одночасною письмовою фіксацією такого факту в Єдиному державному реєстрі. Як правова форма державна реєстрація знаходить прояв в адміністративному акті органу реєстрації, за допомогою якого до державного реєстру вноситься відповідний запис про фізичну чи юридичну особу.

Ключові слова: адміністративна процедура, державна реєстрація, фізична особа-підприємець, адміністративна справа, адміністративний акт.

Вступ. Трансформаційні процеси, що відбуваються в усіх сферах суспільного життя нашої держави впродовж останніх тридцяти років, нерозривно пов'язані зі створенням необхідних умов реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, що зумовлює стрімкий розвиток правових інститутів, які потребують системного нормативно-правового регулювання та чітко визначеної реалізації через регламентовану діяльність суб'єктів публічного адміністрування.

Основна частина. Інститут державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності пройшов тривалий шлях свого формування і трансформації, зумовлений не тільки стрімким розвитком підприємництва, яке стало рушійною силою вітчизняної економіки, а і євроінтеграційним вибором України, наслідком чого є масштабна адаптація національного законодавства до права ЄС.

Для створення дієвого механізму економічних відносин з погляду законодавчого й управлінського забезпечення реалізації гарантованого державою права на підприємницьку діяльність, передбаченого Конституцією України (The Constitution of Ukraine, 1996), необхідно чітко уявляти особливості об'єкта владного впливу держави, а тому з'ясування змісту поняття «державна реєстрація» має першочергове значення для аналізу сучасного стану адміністративно-правового регулювання в означеній сфері.

У довідниковій літературі термін «реєстрація» (від лат. “kegestum” і польського “rejestr”) тлумачиться як унесення в список, у книгу; складання переліку, опису; запис фактів чи явищ з метою обліку, надання факту

законності; уносити кого-, що-небудь у список, книгу для запису справ, документів, майна, земельних володінь з метою обліку або надання йому законної чинності; фіксувати переважно за допомогою приладів яке-небудь явище, спостереження, якийсь факт тощо (Busel, 2005: 128; Abromovich at all, 1986: 422). У Великій українській юридичній енциклопедії реєстрація визначена як офіційне визнання та засвідчення державою певного факту шляхом унесення відомостей або їх зміни до відповідних державних реєстрів уповноваженими суб'єктами публічного адміністрування в порядку, передбаченому законодавством (Butiak, 2020: 259).

У правовій доктрині поняття «реєстрація» не характеризується усталеністю поглядів, однак при визначенні цього поняття основною його ознакою науковці називають, як правило, офіційне визнання законності певних фактів, виникнення або припинення прав та обов'язків, закріплення правового статусу фізичної або юридичної особи, застосовуючи нарівні з терміном «реєстрація» й поняття «реєстраційне провадження», «реєстраційна процедура».

Так, Ю.М. Козлов визначає державну реєстрацію як акт офіційного визнання законності відповідних дій і правових актів, завдання щодо здійснення якого в більшості випадків покладатиметься на органи юстиції та внутрішніх справ (Kozlov, 2004: 402), П.І. Кононов – як урегульовану адміністративно-процесуальними нормами діяльність компетентних адміністративних (реєстраційних) органів з визнання та підтвердження з боку держави правового статусу (стану), окремих майнових або немайнових прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, їх виникнення, зміни або припинення, фактів належності цим особам певних видів майна (речей) і можливості їх використання за призначенням, законності вчинюваних зазначеними особами дій і прийнятих ними рішень, інших юридичних фактів (Kononov, 2001: 117), а М.Ю. Тихомиров – як юридичний акт визнання та підтвердження правомочним суб'єктом фактів, подій або явищ, що підлягають обліку й реєстрації, які надають об'єктові реєстрації законності, роблять його юридично значущим (Tikhomirova at all, 2006: 742).

На думку Д.М. Бахраха, сутність реєстрації полягає в перевірці законності фактів, їх офіційному визнанні й наступному обліку (Bakhrakh, 2000: 377), а І.М. Лазарев зазначає, що державна реєстрація – це акт офіційного визнання законності існування певних матеріальних об'єктів і юридичних фактів (Lazarev, 2002: 137). У свою чергу, А.І. Рябко акцентує увагу на тому, що реєстрація є контрольно-правовим засобом, за допомогою якого підконтрольний суб'єкт, що виконав усі приписи закону щодо виконання дій, оформлення документів, сплати мит, має бути зареєстрований, а орган, що реєструє, не вправі йому відмовити. Реєстрація, тобто внесення в спеціальні списки, реєстри, реєстри, кадастри різних фактів, що мають юридичне значення, матеріальних об'єктів, нерухомості, юридичних актів, підприємств провадиться з метою обліку (Riabko, 1999: 104).

В.В. Нікітін розглядає державну реєстрацію як юридичний факт, що є сукупністю офіційних, юридично значущих дій, які здійснюються уповноваженими органами державної влади, і полягає в офіційному визнанні, зміні та припиненні певних прав або правочинів через затвердження таких процесуальних дій у спеціально створених інформаційних базах – реєстрах (Nikitin, 2017: 17), а О.В. Кузьменко – як діяльність уповноважених органів публічної адміністрації, у ході якої вирішуються питання про офіційне визнання законності правових актів; законності дій юридичних і фізичних осіб; наділення суб'єктів права відповідними правами або обов'язками; а також про облік і фіксацію юридичних фактів шляхом закріплення їх у реєстраційних документах (Kuzmenko, 2006: 93).

Ведучи мову про державну реєстрацію суб'єктів господарювання, науковці також акцентують увагу на офіційному визнанні та засвідченні державою факту, пов'язаного з певним суб'єктом підприємницької діяльності. Так, наприклад, Т.О. Коломоєць та Н.В. Галіцина визначають державну реєстрацію ТОВ як установлення законом порядок легалізації, зміни правового статусу чи припинення товариства шляхом прийняття органом реєстрації (суб'єктом публічної адміністрації) адміністративного акта, на підставі якого вноситься відповідний запис до Єдиного державного реєстру (Kolomoiets at all, 2010: 248). І.М. Грушинський визначає процедуру реєстрації «як передбачений законом порядок дій, що вчиняються органом державної реєстрації з метою фіксації юридичних фактів...» (Grushchinskii, 2000: 49). Аналогічну точку зору має й С.В. Лихачов, визначаючи процедуру реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності як передбачений законом порядок дій, що вчиняються органом державної реєстрації, як фіксацію юридичних фактів, що відображають виникнення, зміну або припинення статусу суб'єкта підприємницької діяльності (Lykhachov, 2001: 82). А от Л.П. Котяш переконана, що державна реєстрація юридичних осіб – це суспільне благо, яке дає можливість громадянам стабільно й довгий час отримувати товари та послуги від «вічних» осіб, які не припиняються з моментом смерті фізичної особи, а також учинення спеціальними суб'єктами публічної адміністрації юридично значущих адміністративних дій у сфері легалізації або припинення юридичної особи, зміни відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, а також проведення інших реєстраційних дій, передбачених законодавством із метою реалізації різноманітних підприємницьких, політичних, професійних, спортивних та інших прав для можливості забезпечення корисними благами суспільства (Kotias, 2017: 11).

Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» у самому визначенні державної реєстрації акцентує увагу на змісті окремих реєстраційних процедур, зазначаючи: «... державна реєстрація юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб-підприємців – офіційне визнання шляхом засвідчення державою факту створення або припинення юридичної особи, громадського формування, що не має статусу юридичної особи,

засвідчення факту наявності відповідного статусу громадського об'єднання, професійної спілки, її організації або об'єднання, політичної партії, організації роботодавців, об'єднань організацій роботодавців та їхньої символіки, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, зміни відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, про юридичну особу та фізичну особу-підприємця, а також проведення інших реєстраційних дій, передбачених цим Законом» (On state registration of legal entities, natural persons-entrepreneurs and public formations, 2003). Але й на законодавчому рівні стосовно державної реєстрації робиться акцент саме на офіційному визнанні шляхом засвідчення державою певного факту.

Отже, можна акцентувати, що державна реєстрація суб'єктів господарювання є важливим елементом адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності, що поєднує взаємозалежні ознаки правового методу, правової форми й адміністративної процедури. Як правовий метод діяльності публічної адміністрації державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності полягає у визнанні державою факту виникнення суб'єкта підприємницької діяльності, припинення його діяльності або зміни правового статусу з одночасною письмовою фіксацією такого факту в Єдиному державному реєстрі. У зв'язку з цим державна реєстрація заснована на певному обмеженні свободи реалізації громадянами та їхніми об'єднаннями права на підприємницьку діяльність за допомогою його застосування в рамках установленної законом адміністративної процедури. Як правова форма державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності проявляється в адміністративному акті органу реєстрації, за допомогою якого до державного реєстру вноситься відповідний запис про фізичну чи юридичну особу. Як адміністративна процедура державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності являє собою нормативно встановлений порядок послідовно вчинюваних дій суб'єктів публічної адміністрації та фізичних осіб, спрямованих на визнання державою факту виникнення суб'єкта підприємницької діяльності, припинення його діяльності або зміни правового статусу з одночасною письмовою фіксацією такого факту у відповідному державному реєстрі (Kolomoiets at all, 2010: 93–94).

Наступне питання, яке підлягає вирішенню, – це питання щодо галузевої належності інституту державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності, оскільки, за слушним зауваженням М.П. Гурковського, здійснення державної реєстрації покликане забезпечити публічний інтерес і передбачає збалансування певним чином публічного й приватного інтересів (Gurkovskii, 2012: 26). Ми приєднуємося до тих науковців, які відносять державну реєстрацію до інститутів адміністративного права, й аргументуємо свою позицію так.

По-перше, саме категорія «публічний інтерес» є критерієм поділу юридичних наук на публічні й приватні. При цьому інтереси як правова категорія здатні корелювати механізм правового регулювання, бути чинником появи, зміни, припинення правовідносин, зміни правового статусу їх суб'єктів. Саме інтереси програмують правове регулювання й знаходять (підбирають) необхідні юридичні засоби правового впливу (Mal'ko at all, 2004: 142). Сутність розуміння публічного інтересу, за слушним зауваженням Л.О. Золотухіної, має охоплюватися встановленням кола наявних об'єктивних потреб, задоволення яких має забезпечуватися засобами публічної влади (Zolotukhina, 2019: 140).

Варто підтримати Є.В. Петрова, що господарська діяльність саме і являє собою одну з тих сфер, у яких проявляється публічний інтерес, покликаний до життя економічними потребами всього суспільства. Інакше кажучи, у правовій системі держави виникають і розвиваються норми, спрямовані на забезпечення реалізації названого публічного інтересу. Їх головним розробником і, відповідно, застосовником стає держава в особі відповідних публічних інституцій. Отже, якраз названі інтереси закладають підґрунтя для реалізації державою економічної функції (Petrov, 2012: 39–40). І, проводячи державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності, держава передусім реалізує публічний інтерес, який полягає насамперед в очищенні економічної сфери від фіктивних підприємців, оскільки, за оцінками кримінологів, більше 50% суб'єктів господарювання в Україні створюються з метою «оптимізації» оподаткування. Державні реєстратори як суб'єкти публічної адміністрації, здійснюючи попередній контроль на стадії створення суб'єктів господарювання та поточний – у процесі їх функціонування, об'єктивно сприяють більшій прозорості внутрішнього ринку України.

По-друге, державній реєстрації притаманні такі ознаки:

1) це система публічно-правових відносин, зміст яких полягає в урегулюванні суспільних відносин у тих сферах, де необхідне неухильне виконання приписів щодо певної правової поведінки. Відступ від порядку реєстрації не лише призводить до окремих правопорушень, а й тягне негативні наслідки управлінського характеру;

2) здійснення державної реєстрації має свої принципи організації управлінського впливу, до яких належать обмеження державного втручання в діяльність соціальних інститутів, зацікавленість громадян у виконанні адміністративних умов державної реєстрації, координація держави й громадян у реалізації програм управління, спеціалізація управлінського впливу, професійна компетентність;

3) державна реєстрація є формою контролю за фактичним виконанням обов'язкових умов, пов'язаних із діяльністю суб'єктів реєстраційних правовідносин (Gurkovskii, 2012: 26–27);

4) це особливий адміністративно-правовий порядок регулювання, що виражений у комплексі правових засобів, які характеризують особливу взаємодію між собою дозволів, заборон, позитивних обов'язків, що створюють певну спрямованість правового регулювання (Aleksseev, 1989: 158). Реєстрація в такому разі пов'язана з одержанням суб'єктом окремих прав або правового статусу, без яких надалі юридично значущі дії неможливі;

5) норми, які врегульовують порядок реєстрації, охоплюють однорідні, тісно пов'язані відносини в рамках однієї галузі, тобто становлять самостійний правовий інститут, що за критеріями, предметом і методами належить до адміністративно-правового; імперативні приписи й заборони для реєстраційних правовідносин установлені не в приватному порядку та не заради забезпечення інтересів особи, якій адресована правова норма, а заради чужого інтересу, тобто з публічною метою (Gorshenev, 1972: 30);

б) названі змістові ознаки діалектично єдині з їх юридичною формою – свідоцтвом (випискою) про державну реєстрацію, що є юридичним документом органу публічної адміністрації, який підтверджує відповідні права або правовий статус громадян і юридичних осіб (Dobrov, 2005: 26).

По-третє, процедурна форма, за слухним зауваженням В.Б. Авер'янова, є необхідною умовою належного функціонування будь-яких адміністративних правовідносин (Averianov, 2009: 9). Поняття «державна реєстрація» та «реєстраційні процедури» співвідносяться як зміст і форма. Під державною реєстрацією варто розуміти облік, фіксацію визначених фактів, надання їм законності, правовстановлюючого значення; а під реєстраційними процедурами – нормативно встановлений порядок здійснення уповноваженими органами таких дій.

Реєстраційні процедури, у тому числі процедури державної реєстрації фізичних осіб-підприємців, є специфічним різновидом адміністративних процедур, оскільки їм притаманні всі загальні ознаки адміністративних процедур, а саме: 1) застосування в публічній сфері; 2) регулювання порядку здійснення правозастосовної діяльності; 3) охоплення управлінської діяльності позитивної спрямованості; 4) установлення визначеного порядку здійснення тих або інших дій, оскільки завданням адміністративних процедур є упорядкування діяльності уповноважених органів влади й усіх зацікавлених осіб, унаслідок чого підвищується ефективність і якість роботи публічної адміністрації загалом; 5) характерний особливий суб'єктний склад (однією зі сторін завжди є суб'єкт публічного адміністрування, наділений державно-владними повноваженнями); 6) закріплення в адміністративно-процедурних нормах, які, у свою чергу, регулюють застосування матеріальних норм адміністративного й інших галузей права, при цьому регламентують діяльність уповноважених органів і посадових осіб (Halitsyna, 2010: 173–174).

Варто підтримати й В.М. Бевзенка, що адміністративні процедури: а) є зовнішнім вираженням здійснення суб'єктами публічного адміністрування своїх владних повноважень, наданих цим суб'єктам для забезпечення (сприяння) здійснення прав, свобод, інтересів фізичних осіб, виконання суб'єктивних обов'язків, завдань держави; б) є проявом організаційно-розорядкової та виконавчої діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб; в) є інститутом адміністративного права, невіддільним від нього й об'єктивно з ним взаємопов'язаним, для якого характерна стабільність і наявність спеціальних проваджень (Administrative law of Ukraine, 2014: 9).

Висновки. На підставі загальних ознак адміністративних процедур можуть бути виділені специфічні ознаки адміністративних процедур у сфері державної реєстрації фізичних осіб-підприємців: а) застосовуються у сфері публічного регулювання економіки; б) регулюють правозастосовну діяльність державного реєстратора як суб'єкта публічного адміністрування; в) мають, як правило, неюрисдикційний характер; г) результатом є адміністративний акт – відповідний запис у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців і громадських формувань.

Убачається доцільним запропонувати таку авторську дефініцію: «адміністративні процедури у сфері державної реєстрації фізичних осіб-підприємців – нормативно закріплений порядок вирішення державним реєстратором як суб'єктом публічного адміністрування індивідуальної адміністративної справи, пов'язаної із засвідченням факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, за результатами розгляду якої приймається адміністративний акт у вигляді відповідного запису до Єдиного державного реєстру».

Список використаних джерел:

1. Словарь иностранных слов / А.Я. Аброрович, Г.А. Афанасьева, Г.П. Барсанов и др. 12-е изд., стереотип. Москва : Рус. яз. 1986. 608 с.
2. Авер'янов В.Б. Значення адміністративних процедур у реформуванні адміністративного права. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 3. С. 8–14.
3. Адміністративне право України : словник термінів / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2014. 520 с.
4. Алексеев С.С. Общие дозволения и общие запреты в советском праве. Москва : Юрид. лит., 1989. 286 с.
5. Бахрах Д.Н. Административное право России : учебник для вузов. Москва, 2000. 623 с.
6. Битяк Ю.П. (голова редкол.). Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Харків : Право, 2020. Т. 5 : Адміністративне право. 960 с.
7. Бусел В.Т. (голов. ред.). Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і доповн.). Київ ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
8. Галіцина Н.В. Адміністративна процедура як інститут адміністративного процесу. *Форум права*. 2010. № 4. С. 163–177. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10gnviap.pdf>.
9. Горшенев В.М. Способы и организационные формы правового регулирования в социалистическом обществе. Москва : Юридическая литература, 1972. 256 с.
10. Грушинський І.М., Кравчук В.М., Пограничний Є.П. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності : наук.-практ. посіб. Львів : Престиж-Інформ, 2000. 268 с.

11. Гурковський В.П. Реєстраційна діяльність публічної адміністрації: організаційно-правовий аспект : монографія. Львів : ЛьвДУВС, 2012. 204 с.
12. Добров А.Н. Институт регистрации в административном праве. Москва, 2005. 177 с.
13. Золотухіна Л.О. Публічний інтерес як адміністративно-правова категорія : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2019. 488 с.
14. Козлов Ю.М., Овсянко Д.М., Попов Л.Л. Административное право : учебник. Москва : Юристъ, 2004. 697 с.
15. Коломоєць Т.О., Галіцина Н.В. Адміністративно-правове регулювання порядку створення і діяльності товариств з обмеженою відповідальністю в Україні. Запоріжжя : ЗНУ, 2010. 290 с.
16. Кононов П.И. Административно-процессуальное законодательство и проблемы его кодификации : дисс. ... докт. юрид. наук : 12.00.14. Москва, 2001. 356 с.
17. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.
18. Котяш Л.П. Адміністративно-правове регулювання державної реєстрації юридичних осіб в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. 19 с.
19. Кузьменко О.В. Гносеологічна природа реєстраційного провадження. *Форум права*. 2006. № 2. С. 88–93. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/FP/2006-2/06kovpr.pdf>.
20. Лазарев И.М. Административные процедуры в сфере взаимоотношений граждан и их организаций с органами исполнительной власти в Российской Федерации : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.14. Москва, 2002. 199 с.
21. Лихачов С.В. Дозвільне провадження в адміністративному процесі : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2001. 177 с.
22. Малько А.В., Субочев В.В. Законные интересы как правовая категория : монография. Санкт-Петербург : Юридический центр Пресс, 2004. 359 с.
23. Нікітін В.В. Адміністративно-правовий статус державних (публічних) реєстраторів в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. 208 с.
24. Петров Є.В. Адміністративно-господарське право як підгалузь адміністративного права України : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2012. 417 с.
25. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV.
26. Рябко А.И. Социальный контроль и его правовые формы (вопросы теории) : монография. Ростов-на-Дону : РЮИ МВД России, 1999. 352 с.
27. Тихомирова Л.В., Тихомиров М.Ю. Юридическая энциклопедия. 5-е изд., доп. и перераб. Москва, 2006. 972 с.

References:

1. Abromovich A.Ia., Afanaseva G.A., Barsanov G.P. i dr. (1986). Slovar inostrannykh slov [Dictionary of foreign words]. 12-e izd., stereotip. M. : Rus. iaz. 608 p. [in Russian].
2. Averianov V.B. (2009). Znachennia administratyvnykh protsedur u reformuvanni administratyvnoho prava [The importance of administrative procedures in reforming administrative law]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. № 3. pp. 8–14. [in Ukrainian].
3. Administratyvne pravo Ukrainy : slovnyk terminiv [Administrative law of Ukraine] / za zah. red. T.O. Kolomoiets, V.K. Kolpakova. K. : In Yure, 2014. 520 p. [in Ukrainian].
4. Alekseev S.S. (1989). Obshchie dozvoleniia i obshchie zaprety v sovetskom prave [General permissions and general prohibitions in Soviet law]. M. : Iurid. lit. 286 p. [in Russian].
5. Bakhrakh D.N. (2000). Administrativnoe pravo Rossii [Administrative law of Russia]: uchebnik dlia vuzov. Moskva. 623 p. [in Russian].
6. Bytiak Yu.P. (holova redkol). (2020). Velyka ukrainska yurydychna entsyklopediia [Great Ukrainian legal encyclopedia]: u 20 t. T. 5 : Administratyvne pravo. Kharkiv: Pravo. 960 p. [in Ukrainian].
7. Busel V.T. (holov. red.) (2005). Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language] (z dod. i dopovn.). Kyiv ; Irpin: Perun. 1728 p. [in Ukrainian].
8. Halitsyna N.V. (2010). Administratyvna protsedura yak instytut administratyvnoho protsesu [Administrative procedure as an institution of administrative process]. *Forum prava*. № 4. pp. 163–177 [in Ukrainian].
9. Gorshenev V.M. (1972). Sposoby i organizatsionnye formy pravovogo regulirovaniia v sotcialisticheskom obshchestve [Methods and organizational forms of legal regulation in a socialist society]. M. : Iuridicheskaia literatura. 256 p. [in Russian].
10. Grushchinskii I.M., Kravchuk V.M., Pogranychii E.P. (2000). Derzhavna reestratsiia sub'ektiv pidpriemnitckoi diialnosti [State registration of business entities]: nauk.-prakt. posib. Lviv : Prestizh-Inform. 268 p. [in Ukrainian].
11. Gurkovskii V.P. (2012). Reestratsiina diialnist publichnoi administratsiï : organizatsiino-pravovii aspekt [Registration activity of public administration: organizational and legal aspect]: monografiia. Lviv : LvDUVS. 204 p. [in Ukrainian].
12. Dobrov A.N. (2005). Institut registratsii v administrativnom prave [Institute for registration in administrative law]. M. 177 p. [in Russian].
13. Zolotukhina L.O. (2019). Publichnyi interes yak administratyvno-pravova katehoriia [Public interest as an administrative and legal category]: dys... dokt. yuryd. nauk : 12.00.07. Zaporizhzhia. 488 p. [in Ukrainian].
14. Kozlov Iu.M., Ovsianko D.M., Popov L.L. (2004). Administrativnoe pravo [Administrative law]: uchebnik. M. : Iurist. 697 p. [in Russian].
15. Kolomoiets T.O., Halitsyna N.V. (2010). Administratyvno-pravove rehuliuвання poriadku stvorennia i diialnosti tovarystv z obmezhenoiu vidpovidalnistiu v Ukraini. Zaporizhzhia [Administrative and legal regulation of the procedure for the establishment and operation of limited liability companies in Ukraine]: ZNU. 290 p. [in Ukrainian].

16. Kononov P.I. (2001). Administrativno-protsessualnoe zakonodatelstvo i problemy ego kodifikatsii [Administrative procedural legislation and problems of its codification]: dis... dokt. iurid. nauk : 12.00.14. M. 356 p. [in Russian].
17. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine]: pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 r. [in Ukrainian].
18. Kotiash L.P. (2017). Administrativno-pravove rehuliuвання derzhavnoi reiestratsii yurydychnykh osib v Ukraini [Administrative and legal regulation of state registration of legal entities in Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Kyiv. 19 p. [in Ukrainian].
19. Kuzmenko O.V. (2006). Hnoseolohichna pryroda reiestratsiinoho provadzhennia [Epistemological nature of registration proceedings]. *Forum prava*. № 2. pp. 88–93 [in Ukrainian].
20. Lazarev I.M. (2002). Administrativnye protsedury v sfere vzaimootnoshenii grazhdan i ikh organizatsii s organami ispolnitelnoi vlasti v Rossiiskoi Federatsii [Administrative procedures in the field of relations between citizens and their organizations with executive authorities in the Russian Federation]: dis... kand. iurid. nauk : 12.00.14. M. 199 p. [in Russian].
21. Lykhachov S.V. (2001). Dozvilne provadzhennia v administrativnomu protsesi [Permitting proceedings in the administrative process]: dys... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Kh. 177 p. [in Ukrainian].
22. Malko A.V., Subochev V.V. (2004). Zakonnye interesy kak pravovaia kategoriia [Legitimate interests as a legal category]: monografiia. SPb. : Iuridicheskii tsentr Press. 359 p. [in Russian].
23. Nikitin V.V. (2017). Administrativno-pravovyi status derzhavnykh (publicnykh) reiestratoriv v Ukraini [Administrative and legal status of state (public) registrars in Ukraine]: dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Kyiv. 208 p. [in Ukrainian].
24. Petrov Ye.V. (2012). Administrativno-hospodarske pravo yak pidhaluz administrativnoho prava Ukrainy [Administrative and economic law as a sub-branch of administrative law of Ukraine]: dys... dokt. yuryd. nauk : 12.00.07. Kh. 417 p. [in Ukrainian].
25. Pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib, fizychnykh osib-pidpriyemstiv ta hromadskykh formuvan [On state registration of legal entities, natural persons-entrepreneurs and public formations]: Zakon Ukrainy vid 15 travnia 2003 r. № 755-IV [in Ukrainian].
26. Riabko A.I. (1999). Sotsialnyi kontrol i ego pravovye formy (voprosy teorii) [Social control and its legal forms (theoretical questions)]: monografiia. Rostov-na/D. : RİuI MVD Rossii. 352 p. [in Russian].
27. Tikhomirova L.V., Tikhomirov M.Iu. (2006). Iuridicheskaiia entsiklopediia [Legal encyclopedia]. 5-e izd., dop. i pererab. Moskva. 972 p. [in Russian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.19>

PRAKTYKA STOSOWANIA PRZEZ SĄDY ADMINISTRACYJNE PRZEPISÓW W SPRAWACH DOTYCZĄCYCH ODWOŁYWANIA SIĘ OD ORZECZEŃ, CZYNNOŚCI LUB ZANIECHANIA PAŃSTWOWEJ SŁUŻBY WYKONAWCZEJ

Vita Kononets

kandydat nauk prawnych, docent,

*docent Katedry Prawa Administracyjnego, Postępowania i Działalności Administracyjnej
Dniepropetrowskiego Państwowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Dniepr, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0003-4433-3731

e-mail: VitaKononets77@ukr.net

Adnotacja. Artykuł poświęcono badaniu administracyjno-prawnego zabezpieczenia egzekucji orzeczeń sądowych przez pryzmat praktyki stosowania przez sądy administracyjne przepisów w sprawach dotyczących odwoływania się od orzeczeń, czynności lub bezczynności państwowej służby wykonawczej. Reformy zachodzące w społeczeństwie ukraińskim spowodowały aktywną aktywność ludzi, a ludzie starają się brać bezpośredni udział w rozwiązywaniu problemów dotyczących ich wspólnych interesów, w szczególności w zakresie wykonywania orzeczeń sądowych. Jednak pomimo znaczenia takich praw politycznych obowiązujące przepisy nadal nie zapewniają odpowiedniej ochrony praw obywateli do sprawiedliwego postępowania sądowego i egzekwowania orzeczeń sądowych. Przepisy te są często ograniczone lub nawet naruszane. Konieczne jest przeprowadzenie kompleksowego badania kolejności wykonywania orzeczeń sądowych jako odmiany orzeczenia sądowego; dalszy rozwój wykonalności teorii orzeczeń sądowych we współczesnych procedurach administracyjnych; uwzględnienie najnowszych osiągnięć nauki, prawo postępowania administracyjnego wymaga przeglądu; zrozumienie istoty i treści stosunku prawnego na etapie wykonania decyzji; bierne wykonywanie przez Ukrainę czynności sądowych doprowadziło do praktyki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, która określa trzy główne aspekty przymusowego wykonania orzeczeń: jeśli orzeczenie sądu oznacza prawo do przymusowego wykonania orzeczenia sądu, jest ono iluzoryczne i skuteczne; przy szczegółowym ustalaniu gwarancji